

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
SOG‘LIQNI SAQLASH VAZIRLIGI**

FARG‘ONA JAMOAT SALOMATLIGI TIBBIYOT INSTITUTI

KOMMUNAL VA MEHNAT GIGIYENASI KAFEDRASI

**Kommunal, radiatsion
va mehnat gigiyenasi fanidan**

**МУТАХАСИСЛИК АМАЛИЙОТИ
YAKUNIY ATTESTATSIYASI UCHUN
SAVOLLAR TO‘PLAMI**

**TIBBIY - PROFILAKTIKA ISHI
(5720300)
3-kurs, 6-semestr**

Tuzuvchilar:

Yo.G.Muydinova -

kafedra assistenti

S.Saidova

kafedra assistenti

D.T.Ismoilov -

kafedra stajior o'qituvchisi

F.A Boqijonov

kafedra stajior o'qituvchisi

Kafedra mudiri:

M.Ashurova

MUTAXASSISLIK AMALIYOTINING KALENDAR TEMATIK REJASI

3 kurs- 6 semestr

№	Vazifa rejasi va ish mazmuni	Bo'limlar	Ish hajmi
1.	CHiqindi suvlardan na'muna olish.	Kommunal gigiyena	6 soat
2.	Ochiq suv xavzalaridan sinama olish.	Kommunal gigiyena	6 soat
3.	Radiaktiv moddalarning atrof-muhitga tarqalishi (ularni qo'llash usullari).	Radiatsion gigiyena	6 soat
4.	CHetdan kirib kelayotgan oziq-ovqat maxsulotlarini radiaktiv tekshiruvdan o'tkazish. Zararsizlantirish chora tadbirlarini ishlab chiqish.	Radiatsion gigiyena	6 soat
5.	Ishlab chiqarish korxonalarida shovqin va tebranish kasalliklarini oldini olish va sog'lomlashtirish chora tadbirlarini ishlab chiqish.	Mehnat gigiyenasi	6 soat
6.	Ishlab chiqarish korxonalarida yoritilganlikka gigienik baxo berish. (ko'rish funksiyasiga yoritilganlik ta'sirini fiziologik usuli yordamida baholash).	Mehnat gigiyenasi	6 soat
	Jami:		36 soat

**MUTAXASSISLIK AMALIYOTINING KOMMUNAL GIGIYENA BO'LIMI BO'YICHA
YAKUNIY ATTESTATSIYA SAVOLLARI**

1. Suv manbalari va uning sanitariya xolati haqida gapiring? Yer osti suvlari necha xil va qanday chuqurliklarda joylashgan?
2. Ochiq suv manbalari haqida gapiring?
3. Suvning yuqumli va noinfektsion kasalliklar tarqalishidagi roli?
4. Ochiq suv xavzalaridan sinama olish tartibi qanday?
5. Ichimlik suvi uchun qanday tindirgichlardan foydalaniladi?
6. Kanalizatsiya tarmoqlarining turlari haqida ayting?
7. Ichki va tashqi kanalizatsiya nima va ularning vazifalari?
8. CHiqindi suyuq axlatlarni tuproq yordamida zararsizlantirish ishlari qanday olib boriladi?
9. Axlatlarni zararsizlantirish va ulardan foydalanish?
10. Axlatlarni yig'ish normasi va klassifikatsiyasi haqida gapiring?

**MUTAXASSISLIK AMALIYOTINING MEHNAT GIGIYENASI BO'LIMI BO'YICHA
YAKUNIY ATTESTATSIYA SAVOLLARI**

1. Ishlab chiqarish korxonalarida tebranish va shovqinning inson organizmiga ta'siri haqida gapiring?
2. Tebranish turlari necha turga bo'linadi?
3. Ishlab chiqarish korxonalarida tebranish manbasiga qarab nechiga bo'linadi?
4. Tebranishning ishlovchilar organizmiga ta'sirini tekshirish usullari?
5. Ish joylarida shovqin va tebranishni o'lchovchi asboblari haqida gapiring?
6. SHovqinning ishchilar organizmiga ta'sirini tekshirish usullari? Bas va ingichka tovushlar yordamida.
7. Ishlab chiqarishda yoritilganlikni o'lchash usullari.
8. Ishlab chiqarishda tabiiy yoritilganlikni kamchiliklari haqida ayting?
9. Ishlab chiqarishda sun'iy va aralash tipdagi yoritilganlikni ishchilar organizmiga ta'sirini gapiring?
10. Tabiiy yoritilganlikka gigienik talablar?
11. Lyuminiscent lampalarining cho'g'lanma lampalariga nisbatan afzalliklari?
12. Lyuminiscent lampalarining cho'g'lanma lampalariga nisbatan kamchiliklari?

**MUTAXASSISLIK AMALIYOTINING RADIATSION GIGIYENA BO'LIMI
BO'YICHA ATESTATSIYA SAVOLLARI.**

1. Radioaktivlik deganda nimani tushunasiz?
2. Radiativ moddalar qo'llanilontiruvchi nur nima?
3. Qanday radioaktiv nurlarni bilasiz?
4. Radiativ moddalar bilan ishlovchilarga qanday vitamin maxsulotlarini berish kerak?
5. Katta dozadagi nurlanish qanday kasallikni chaqiradi?
6. Ionlantiruvchi nur manbalariga aloqador bo'lgan shaxslar qaysi toifaga kiradi?
7. Uzoq vaqt kichik dozada surunkali nurlanish ta'sirida qanday kasalliklar kelib chiqadi?
8. Ionlantiruvchi nur uzatilish manbasiga ko'ra necha guruhga bo'linadi?
9. Radiometr qanday asbob? Tuzilishi va ishlash prinsipini tushuntirib bering.
10. Radioaktiv nur manbalarida himoyalaniish prinsiplarini aytib bering.
11. Qanday dozimetrik nazorat turlarini bilasiz? Dozimetrik asbob turlarini atib bering.
12. Tibbiyotning qaysi sohalarida ionlantiruvchi nurlardan foydalaniladi?

MUTAXASSISLIK AMALIYOTI BO'YICHA YAKUNIY ATTESTATSIYA BILETLARI

Bilet № 1

1. Mikroiklim ko'rsatkichlarining o'zgarishi organizmda qanday o'zgarishlar keltirib chiqarishi mumkin?
2. Tebranishni o'lchovchi asboblar va o'lchash usullari haqida gapirib bering.
3. Tibbiyotning qaysi sohalarida ionlantiruvchi nurlardan foydalaniladi?

Bilet № 2

1. Yuqori va joylashgan er osti suvlarini istemolra yaroqlilik holati haqia gapiring?
2. Tabiiy va suniy yoritilganlikning afzalliklari?
3. Atrof muhit omillari, radioaktiv ifloslanishga, shubha qilinganida ulardan olingan namunalar qayerda tekshiriladi?

Bilet № 3

1. Tabiiy yoritilganlikka ta'sir qiluvchi omillar haqida gapirib bering.
2. Suvni tindirish va rangsizlantirish haqida gapiring?
3. Radiometr qanday asbob? Tuzilishi va ishlash prinsipini tushuntirib bering.

Bilet № 4

1. Qaysi xonalar uchun yoritilganlik me'yorlari belgilanadi?
2. Havo tarkibidagi changning dispersligi qanday aniqlanadi? Aniqdash usulini tushuntirib bering.
3. Suv xavzalarining sanitariya muxofaza zonalarini tushuntirib bering?

Bilet № 5

1. Artezian suvlariga tasnif bering?
2. Xonalar havosini chang bilan ifloslanishi odamlarda qanday kasalliklar kelib chiqishiga sabab bo'lishi mumkin?
3. Ionlantiruvchi nur uzatilish manbasiga ko'ra necha guruhga bo'linadi?

Bilet № 6

1. Yoritilganlikni o'lchovchi asboblari va qanday o'lchanadi?
2. Havo tarkibidagi chang miqdorini aniqlash uchun qanday asboblari va jihozlari kerak?
3. Radioaktiv nur manbalarida himoyalash prinsiplarini aytib bering.

Bilet № 7

1. Xonalarni yoritilish turlarini aytib bering.
2. Ishlab chiqarish havosida chang miqdorini aniqlash qanday amalga oshiriladi?
3. Qanday dozimetrik nazorat turlarini bilasiz? Dozimetrik asbob turlarini aytib bering.

Bilet № 8

1. Sanoat korxonalarida chiqindi suvlariga ishlov berish tartibi haqida gapiring?
2. Tebranish ta'sir qiluvchi kasblarni aytib bering. Ularda qanday kasalliklar rivojlanishi mumkin?
3. Chernobildari AES nechanchi yilda portlagan?

Bilet № 9

1. Tabiiy yoritilganlikni o'lchash asboblari va usullari haqida gapirib bering.
2. Shovqin ta'sirida odam organizmida qanday o'zgarishlar kelib chiqishi mumkin?
3. Ochiq suv manbalari haqida gapiring?

Bilet № 10

1. Suvning yuqumli kasalliklar tarqalishidagi roli?
2. Shovqindan himoya qiluvchi shaxsiy himoya vositalari haqida gapiring?
3. CHetdan kelgan oziq-ovqat maxsulotlari radiaktiv moddalarga qanday tekshiruvdan o'tkaziriladi?

Bilet № 11

1. Suvdagi noinfektsion kasalliklarning tarqatishdagi roli haqida gapiring?
2. Shovqin turlari va shovqin ta'sir qiluvchi kasblar haqida gapirib bering.
3. Qanday radioaktiv nurlarni bilasiz?

Bilet № 12

1. Suv tarkibidagi mikroelementlar haqida gapiring?
2. Shovqin odam organizmiga qanday ta'sir qilishi mumkin?
3. Rentgen xonalariga bo'lgan gigienik talablari?

Bilet № 13

1. Suvni tindirish va rangizlantirish haqida izoh bering?
2. Ishlab chiqarish shovqinidan ishchilarni qanday himoyalash mumkin?
3. Oziq-ovqat maxsulotlari radiaktiv chang bilan ifloslansa, yo'qotilishning qanday usullari qo'llaniladi?

Bilet № 14

1. Oziq-ovqat mahsulotlari va suvni degazatsiya va dezaktivatsiya qilish qanday olib boriladi?
2. Ishlab chiqarish korxonalarida tebranishdan himoyalaniş maqsadida qanday chora-tadbirlar ko'rilishi kerak?
3. Chiqindi suvlardan namuna olish turlari haqida gapiring?

Bilet № 15

1. Suvdan qay tarzda namuna olinadi?
2. Ultratovush bilan infratovushning qanday farqi bor?
3. Radiaktiv moddalar bilan zararlanganlikni aniqlash usullari.

Asosiy va qo'shimcha o'quv adabiyotlar hamda axborot manbalari

Asosiy adabiyotlar:

1. Iskandarov T.I., Iskandarova Sh.T. "Mehnat gigienasi fanidan" amaliy mashg'ulotlar uchun o'quv qo'llanma. Toshkent. 2009y.
2. Iskandarova Sh.T. "Mehnat gigienasi fanidan" Darslik. Toshkent. O'z.Res. SSVning 2009 y.
3. Salomova F.I., Ponomaryova L.A. va hammualiflar "Radiatsion gigiyena" o'quv qo'llanma. Toshkent. 2017y.
4. Iskandarov T.I. "Kommunal gigiena fanidan" amaliy mashg'ulotlar uchun qo'llanma Toshkent 2006y
5. SH.T. Otaboev, T.I. Iskandarov "Kommunal gigiena" Toshkent "Yangi asr avlodi" 2009y

Qo'shimcha adabiyotlar:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 21 apreldagi "Ekologiya va atrof-muhitni muhofaza qilish sohasida davlat boshqaruvi tizimini takomillashtirish to'g'risida"gi PF-5024 -sonli Farmoni;
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 20 apreldagi "Oliy ta'lim tizimini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-2909- sonli Qarori.
3. Izmerov N.F., Krillov V.F. "Gigiena truda" Uchebnik Moskva GEOTAR Media 2010y
4. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 5 maydagi "Tibbiy ta'lim tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-2956- sonli Qarori.
5. Dushanov V., Yusupova O., Nuralieva S., Aminov U. "Radiatsion va xarbiy gigiena. Darslik. -Toshkent. "Yangi asr avlodi". 2008 y
6. G.N.Novikov. A.Ya Mo'jaev. zamonaviy shaharlarda atrof muhitni muhofaza qilish-M. 1978y
7. "O'zR ekologiya va atrof-muhitni muhofaza qilish davlat qo'mitasi faoliyatini ta'minlash chora-tadbirlari to'g'risida"gi 2017 yil 23 maydagi PQ-2915-sonli Qarori.

8. "2017-2021 yillarda maishiy chiqindilar bilan bog'liq ishlarni amalga oshirish tizimini tubdan takomillashtirish va rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi 2017 yil 23-maydagi Qarori
9. K.I.Akulov "Kommunal gigiena". M: 1986y
10. "O'zbekiston Respublikasi ekologiya va atrof-muhitni muhofaza qilish davlat qo'mitasi to'g'risida Nizomni tasdiqlash haqida» O'zR VMning 2017 yil 23-maydagi 310-sonli Qarori.
11. Mirziyoyev Sh.M. Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib intizom va shaxsiy javobgarlik-har bir rahbar faoliyatning kundalik qoidasi bo'lishi kerak. 2017 y, 104 bet, O'zbekiston matbuot va axborot agentligining "O'zbekiston" nashriyot matbaa ijodiy uyi.
12. Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizning mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. 2017 y, 488 bet, O'zbekiston matbuot va axborot agentligining "O'zbekiston" nashriyot matbaa ijodiy uyi.
13. Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. 2016 y, 56 bet, O'zbekiston matbuot va axborot agentligining "O'zbekiston" nashriyot matbaa ijodiy uyi.
14. Iskandarova G.T., Iskandarov T.I., Romanova L.X. «Yangi mahalliy pestitsidlarning gigiyena va toksikologiyasi». O'quv-uslubiy qo'llanma. Toshkent- 2016y.
15. O'zR SanQ va M-2015-2020 yillar
16. Bol'shakov A.M. "Obshaya gigiena" darslik. Moskva.2016 y.

Internet saytlar:

1. <http://www.ziynet.uz>
2. <http://www.edu.uz>
3. <http://www.pedagog.uz>
4. www.tma.uz
5. <https://tashpmi.uz/>
6. www.lex.uz